

ÚVOD DO PROBLEMATIKY OSOBNOSTNÍCH VLASTNOSTÍ 9

1. LEXIKÁLNÍ PŘÍSTUP K PĚTIFAKTOROVÉMU MODELU

OSOBNOSTI	13
1.1 Historie pětifaktorového modelu	15
1.2 Teoretické a technické předpoklady lexikálních výzkumů	27
1.2.1 Faktorová analýza	30
1.3 Lexikální analýzy osobnostních deskriptorů	31
1.3.1 Taxonomické projekty v americké angličtině	31
1.3.2 Česká taxonomie	35
1.3.3 Holandská taxonomie	43
1.3.4 Německá taxonomie	45
1.3.5 Italská taxonomie	45
1.3.6 Maďarská taxonomie	47
1.3.7 Polská taxonomie	47
1.3.8 Ruský taxonomicky orientovaný výzkum	48
1.3.9 Chorvatská taxonomie	49
1.3.10 Španělská lexikální studie	50
1.3.11 Lexikální výzkum ve francouzštině (kanadská studie)	51
1.3.12 Řecká taxonomie	51
1.3.13 Hebrejská taxonomie	52
1.3.14 Turecká taxonomie	53
1.3.15 Korejská taxonomie	53
1.3.16 Lexikální výzkumy v tagalštině (filipínská taxonomie)	54
1.4 Kvantitativní srovnání faktorů odvozených z lexikálních studií	55
1.5 Šestifaktorová a sedmifaktorová struktura	56
1.6 Kvalitativní srovnání faktorů odvozených z lexikálních studií	58
1.7 Reprezentativní taxonomie osobnostně relevantních sloves a podstatných jmen	61
1.7.1 Charakterizování osobnosti za použití různých slovních druhů	61
1.7.2 Taxonomie osobnostně relevantních sloves v holandštině	63
1.7.3 Taxonomie českých osobnostně relevantních sloves	65
1.7.4 Taxonomie osobnostně relevantních podstatných jmen	71
1.7.5 Porovnání struktury přídavných jmen a typových podstatných jmen	75
1.8 Nová holandská taxonomie: budoucnost lexikálních výzkumů	75
1.9 Kruhový model rysů	80
1.9.1 Uplatnění AB5C taxonomie	87

2. METODY PRO DIAGNOSTIKOVÁNÍ PĚTI DIMENZÍ OSOBNOSTI	89
2.1 Škály přídavných jmen (markery)	89
2.1.1 Inventář přídavných jmen (IPJ-R)	92
2.2 Dotazníky a inventáře pro diagnostiku pěti dimenzí osobnosti	93
2.2.1 NEO Osobnostní inventáře	93
2.2.2 The Five Factor Personality Inventory (FFPI)	106
2.2.3 The Big Five Questionnaire (BFQ)	107
2.2.4 The Five Factor-Nonverbal Personality Questionnaire	108
2.2.5 Psychometrické charakteristiky metod	109
2.3 Diagnostika pěti dimenzí osobnosti u dětí	117
2.4 Alternativní metody pro diagnostiku osobnostních vlastností	118
3. DISPOZIČNÍ PŘÍSTUP KE ZKOUMÁNÍ PĚTIFAKTOROVÉHO MODELU OSOBNOSTI	121
3.1 Shoda mezi posuzovateli při posuzování osobnosti	121
3.1.1 Metodologické souvislosti výzkumu shody	124
3.1.2 Realistický model správnosti (The Realistic Accuracy Model – RAM)	128
3.1.3 Moderátory správnosti	130
3.1.4 Interakce mezi moderátory	136
3.1.5 Zkoumání shody mezi posuzovateli v ČR a v mezikulturním kontextu	139
3.2 Vývojové trendy pěti dimenzí osobnosti	145
3.2.1 Zkoumání stability a změny osobnosti	153
3.3 Rodové odlišnosti osobnostních charakteristik	158
3.4 Mezikulturní psychologie rysů	159
3.4.1 Česká národní povaha a pět dimenzí osobnosti	160
3.4.2 Zkoumání osobnostních charakteristik v různých zemích	161
3.4.3 Národní stereotypy a osobnostní vlastnosti	163
3.5 Teoretické perspektivy pětifaktorového modelu osobnosti	165
3.5.1 Pětifaktorová teorie osobnosti (PFT)	165
3.5.2 Evoluční přístup k pětifaktorovému modelu	172
3.5.3 Socioanalytická perspektiva výkladu pěti dimenzí osobnosti	176
3.5.4 Dyadicko-interakční přístup k pětifaktorovému modelu	179
3.5.5 Typologický přístup k pětifaktorovému modelu	180
4. UPLATNĚNÍ PĚTIFAKTOROVÉHO MODELU OSOBNOSTI	189
4.1 Poradenská a klinická psychologie a psychiatrie	189
4.2 Behaviorální lékařství a psychologie zdraví	193
4.3 Výběr profese, pracovní, podniková a organizační psychologie	194
4.4 Pedagogická praxe a pedagogicko-psychologické výzkumy	197
4.5 Pětifaktorový model ve výzkumech v České republice a ve Slovenské republice	200

O AUTORCE	205
SUMMARY	207
LITERATURA	211
VĚCNÝ REJSTŘÍK	241
JMENNÝ REJSTŘÍK	248